

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«27» серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність: СЗ «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

освітня програма: «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціалізація:

(шифр і назва)

вид дисципліни: обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«27» серпня 2026 року, протокол № 1

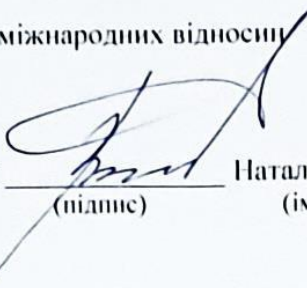
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин
Лариса ЧЕРНИШОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

«26» серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Наталія ВІННИКОВА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«27» серпня 2026 року, протокол №1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра спеціальності СЗ «Міжнародні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» є формування у здобувачів системи сучасних теоретичних знань, вмінь та практичних навичок у галузі міжнародної економіки, форм, методів та механізмів реалізації міжнародних економічних відносин.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Міжнародна економіка» є:

- сформувати у здобувачів системи всебічних знань щодо сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку;
- розкрити методи аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури міжнародної економічної діяльності;
- навчити визначати особливості міжнародних економічних відносин, міжнародної валютної системи, методології міжнародних розрахунків; процесів міжнародної економічної інтеграції;
- сприяти набуттю практичних навичок збору, обробки та аналітичної інтерпретації великих масивів інформації щодо міжнародної економічної діяльності, зовнішньоекономічної політики України та інших держав;
- сформувати уміння аргументовано відстоювати національні економічні інтереси України в міжнародній діяльності.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120*.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Семінарські заняття	
16 год.	год.
Практичні заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
Індивідуальні завдання	
-	

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- формування наступних фахових компетентностей:

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях;

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав;

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місця в них України.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні досягти наступних результатів:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин;

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці;

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях;

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації;

РН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності;

РН26. Ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

1.8. Пререквізити.

Вивчення дисципліни передбачає наявність у здобувачів попередньо засвоєних знань з освітніх компонентів «Основи економіки», «Порівняльне правознавство», «Країнознавчі студії», «Міжнародне право», «Основи наукових досліджень міжнародних відносин».

Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародна економічна система.

Сутність міжнародної економічної системи. Міжнародний поділ праці (МПП), як основа міжнародної економічної системи. Фактори, що впливають на розвиток МПП. Напрямки міжнародного поділу праці. Форми міжнародного поділу праці: міжнародна

спеціалізація виробництва, міжнародне кооперування виробництва. Форми та види міжнародної спеціалізації виробництва. Класифікація міжнародного кооперування.

Сутність сучасного світового господарства. Етапи та тенденції розвитку світового господарства. Основні особливості функціонування світового господарства другої половини 20-го століття. Основні риси та особливості розвитку сучасних МЕВ.

Поняття, сутність, предмет, об'єкти, головні суб'єкти, мета і структура міжнародних економічних відносин (МЕВ). Рівні МЕВ як глобальних відносин. Основоположні принципи МЕВ. Національні економічні інтереси як засіб реалізації МЕВ. Форми прояву інтересів: загальнонаціональні та міжнародні. Особливості сучасних МЕВ.

Тема 2. Міжнародна економічна діяльність

Середовище МЕВ та його особливості. Середовище розвитку МЕВ та його основні фактори. Характеристика факторів політико-правового середовища. Рівні та органи адміністративно-правового регулювання МЕВ. Національні економіки та ознаки їх систематизації (регіональна, економічна, організаційна). Класифікація країн за соціально-економічною ознакою, як найбільш адекватною потребам теорії та практики МЕВ. Країни з розвинутою ринковою економікою в системі МЕВ та їх загальна характеристика. Соціально-економічна диференціація країн, що розвиваються. Основні риси країн, що розвиваються, їх місце і роль в міжнародному обміні. Загальна характеристика, основні причини відокремлення, досвід розвитку «Н.І.К.». Систематизація країн з економічною моделлю перехідного типу та їх характеристика. Основні напрями системних ринкових перетворень, що мають бути реалізовані в процесі трансформації перехідних суспільств. Система ринкового середовища МЕВ та її характеристика. Фізіологічні, особисті психологічні фактори, на яких базується поведінка людей. Формування соціальної поведінки людей внаслідок природжених та надбаних в процесі життя факторів. Культура, її трансляція і засвоєння. Важливіші світоглядні та поведінкові аспекти, які формуються під впливом культури. Інфраструктурне середовище МЕВ та його складові елементи. Енергетичне, транспортне та інформаційно-комунікаційне забезпечення країн світу.

Система національних рахунків (СНР) як система взаємозалежних показників розвитку економіки на макрорівні. Поняття та особливості визначення валового внутрішнього продукту, валового національного продукту (ВНП), ВНП на душу населення, національного доходу (НД), індексу суспільного розвитку країни, рейтингу конкурентоздатності країни. Характерні риси сучасної міжнародної економічної діяльності.

Тема 3. Світовий ринок товарів і послуг

Сутнісна характеристика світового ринку. Територіальна структура світового ринку. Функціональна структура світового ринку. Риси й особливості розвитку світового ринку товарів та послуг. Товарні класифікації і номенклатури, які використовувалися в міжнародних відносинах. Класифікаційна схема Гармонізованої системи опису й кодування товарів.

Теорія порівняльних витрат виробництва, принцип абсолютних порівняльних переваг у торгівлі. Модель Хекшера-Оліна, Самуельсона і парадокс Леонтьєва. Сучасні західні теорії модернізації МПП.

Поняття, специфічні риси, принципи та особливості міжнародної торгівлі. Показники, що характеризують участь країн у міжнародній торгівлі. Фактори, що впливають на рівень розвитку міжнародної торгівлі.

Основні методи міжнародної торгівлі: торгівля напряму та через посередників. Переваги залучення посередників. Види посередницьких операцій і відповідні їм види угод. Загальна характеристика інституціональних посередників. Поняття, функції та різновиди міжнародних товарних бірж. Міжнародні аукціони, як метод збуту реальних товарів зі строго індивідуальними властивостями. Види і способи ведення аукціонних

торгів.

Поняття світової ціни. Види цін, які залучаються як вихідна інформація про ціни світового ринку. Фактори, що впливають на ціноутворення на світових товарних ринках. Основні принципи міжнародного ціноутворення. Методологія розрахунку цін на експортовану та імпортовану продукцію. Комерційні поправки при визначенні цін на світових товарних ринках.

Концепції міжнародної торгівлі: політика вільної торгівлі та протекціонізму. Тарифне і нетарифне регулювання торговельно-економічних відносин. Протиріччя сучасної міжнародної торгівлі. Роль міжнародної організації – Генеральної асоціації по тарифам і торгівлі (Світової організації торгівлі) в регулюванні міжнародної торгівлі (ГАТТ/СОТ).

Тема 4. Світовий фінансовий ринок

Сутність, передумови створення та структура світового фінансового ринку. Функції світового фінансового ринку. Характеристика ринку грошей, ринку банківських кредитів, ринку короткотермінових фінансових активів, валютного ринку, ринку цінних паперів. Основні форми регулювання світового фінансового ринку.

Типи міжнародних фінансових ринків. Основні суб'єктами міжнародного фінансового ринку. Джерела фінансових ресурсів та активи фінансових інститутів. Прямі учасники фінансових операцій ринку позичкових капіталів, ринку цінних паперів, валютного ринку, страхового ринку, ринку золота, ринку нерухомості.

Тема 5. Прямі інвестиції та міжнародне виробництво, міжнародне портфельне інвестування

Сутність міжнародних інвестицій. Сутність прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Міжнародна класифікація ПІІ. Загальносвітові тенденції прямого іноземного інвестування. Масштаби, структура, особливості та динаміка міжнародного руху капіталів. Механізм та соціально-економічні наслідки вивозу капіталу.

Поняття та види спільного підприємництва. Основні економічні аспекти розвитку спільного підприємництва. Особливості функціонування спільних підприємств (СП). Шляхи реалізації форм міжнародного бізнесу. Поняття міжнародних спільних підприємств (МСП). Сукупність чинників, що впливають на масштаби, динаміку та результативність МСП. Стримуючі чинники розвитку іноземної підприємницької діяльності. Чинники, які визначають привабливість прямих інвестицій у формі спільних підприємств для приймаючої країни.

Тема 6. Міжнародний кредит

Поняття, умови та вартість кредиту. Класифікація кредитів за різними ознаками та їх характеристика. Особливості та порядок надання комерційних кредитів. Банківське кредитування зовнішньої торгівлі. Порівняльна характеристика кредитних операцій, їх переваги та недоліки. Поняття та особливості факторингу, форфейтингу, лізингу та механізм їх здійснення. Проектне фінансування як засіб сприяння експорту. Інвестиційна спрямованість проектного фінансування. Порівняльна характеристика нестандартних форм кредитування, їх переваги та недоліки.

Формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів. Функціональна структура: світовий грошовий ринок і світовий ринок капіталів. Географічна та інституціональна структура ринку позичкових капіталів. Основні міжнародні фінансові центри передумови їх виникнення та особливості функціонування. Світова криза заборгованості та проблеми зовнішньої заборгованості України. Закордонні влучення в національну економіку: реальність і проблеми.

Тема 7. Світовий ринок праці та міжнародна трудова міграція

Сутність, структура та особливості формування міжнародного ринку праці. Об'єктивна необхідність й історико-економічні аспекти міжнародних переміщень населення. Міжнародний ринок робочої сили та передумови його формування. Найзначніші сегменти у структурі міжнародного ринку праці.

Етапи розвитку міжнародного переміщення робочої сили. Основні світові ринки робочої сили. Експортери робочої сили на світовий ринок. Сучасні центри тяжіння робочої сили. Особливості сучасного розвитку ринку праці. Основні моделі трудових відносин, які характеризують сучасний світовий ринок праці.

Сутність, класифікація та особливості міжнародних міграційних процесів. Спонукальні причини міграції населення. Основні соціально-економічні причини міжнародної трудової еміграції. Офіційні джерела інформації про міграцію робочої сили.

Напрямки сучасних міграційних потоків. Характерні риси міжнародної міграції в сучасних умовах розвитку світового господарства. Соціально-демографічні аспекти і наслідки міграції робочої сили для її експортерів та імпортерів.

Державне регулювання ринку робочої сили. Напрямки регулювання процесів міграції робочої сили. Роль міжнародних організацій в регулюванні міграційних процесів. Міжнародна організація праці (МОП), її завдання, структура і напрямки діяльності. Характеристика державної міграційної політики США, Канади Австралії. Україна у світових міграційних процесах та її перспективи на міжнародному ринку праці.

Тема 8. Світова валютна система

Валютна система як форма організації та регулювання валютних відносин. Сутність міжнародної та світової валютних систем. Головне завдання та функції світової валютної системи. Порівняльна характеристика світової та національної валютних систем. Структурні складові та основні вимоги для успішного функціонування світової валютної системи.

Поняття «валюта», види валют. Міжнародні розрахункові валютні одиниці: СДР, ЄВРО. Конвертованість валюти. Валютний курс, валютний паритет. Теорія паритету купівельної спроможності валютного курсу. Види валютних курсів. Загальна характеристика режимів валютних курсів. Валютне котирування та методи його визначення.

Основні етапи розвитку міжнародної валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська та Ямайська валютні системи: основні принципи, загальна характеристика, причини кризи та особливості. Європейська валютна система як форма регулювання валютних відносин країн Західної Європи. Історія створення Європейської валютної систем.

Передумови створення, поняття, учасники, особливості та функції валютного ринку. Структура валютного ринку. Валютний ринок України. Діяльність Української міжбанківської валютної біржі (УМВБ).

Тема 9. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага

Поняття та систематизація балансів міжнародних розрахунків. Платіжний баланс (ПБ), як відображення усіх операцій, зв'язаних з міжнародними розрахунками країни. Критерії та принципи розрахунку ПБ. Методологія складання платіжного балансу. Розуміння термінів економічна територія країни, резиденти-нерезиденти, ринкова ціна, розрахункова одиниця для формування ПБ. Основні відмінності між розрахунковим і платіжним балансами. Джерела інформації про ПБ

Стандартна схема платіжного балансу за методологією МВФ. Взаємозв'язок рахунків платіжного балансу. Зміст та структура рахунку поточних операцій. Зміст та структура рахунку операцій з капіталом і фінансових операцій. Значення та порядок формування компенсуючих статей ПБ (Рахунки офіційних резервів і Чисті помилки й

пропуски). Макроекономічні фактори, які впливають на стан ПБ. Методи балансування ПБ. Теорії та моделі платіжного балансу.

Стан платіжного балансу України. Причини дефіциту платіжного балансу країн з перехідною економікою. Аналіз динаміки платіжного балансу України. Фактори негативного впливу на формування ПБ України. Переваги України у сфері вкладення капіталів.

Тема 10. Міжнародна регіональна інтеграція

Об'єктивна необхідність економічної інтеграції в сучасних умовах. Тенденції і параметри розвитку інтеграційних процесів. Чотири основні етапи становлення та розвитку економічної інтеграції. Основні фактори, що забезпечують господарський ефект економічної інтеграції. Форми міжнародної регіональної інтеграції. Сучасні особливості процесів міжнародної регіональної економічної інтеграції.

Сутність вільних економічних зон (ВЕЗ) та умови їх виникнення. Система пільг, що надаються фірмам на території ВЕЗ. Історія формування та основні різновиди вільних економічних зон з точки зору профілю господарчої спеціалізації більшості фірм, що ведуть господарчу діяльність у зоні. Особливості функціонування вільних економічних зон в різних країнах світу.

Умови створення економічного регіонального інтеграційного угруповання. Напрямки формування економічних інтеграційних угруповань країн. Рівні розвитку інтеграційних процесів. Передумови регіональної економічної інтеграції. Класифікація інтеграційних угруповань. Розвиток інтеграційних процесів між країнами, що розвиваються.

Особливості розвитку інтеграційних процесів країн Європи. Масштаби та динаміка притаманні інтеграції західноєвропейських країн у рамках Європейського союзу. Етапи розширення Європейського Союзу. Порядок укладання та реалізації Північноамериканської угоди про вільну торгівлю. Напрямки інтеграційних процесів у Азійсько-тихоокеанському регіоні. Сучасні моделі латиноамериканської інтеграції. Інтеграційні процеси в арабських країнах. Перспективи інтеграційного розвитку в пострадянському просторі.

Тема 11. Глобалізація економічного розвитку

Глобалізація економічного розвитку як наслідок процесів інтернаціоналізації. Визначальні риси та характеристики процесів глобалізації. Сучасні проблеми та внутрішні протиріччя глобалізації.

Загальна характеристика та систематизація основних глобальних проблем сучасності. Аналіз причин виникнення та напрями вирішення загальносвітових проблем. Міжнародна взаємодія і місце України у вирішенні глобальних проблем сучасного світу.

Тема 12. Інтеграція України у світову економіку

Політико-правові, економічні, соціально-культурні, інфраструктурні передумови інтеграції України. Особливості економіки України, як потенційної учасниці міжнародних економічних угруповань. Чинники, що впливають на інтеграційну мотивацію та політику України. Проблеми щодо структуризації економіки України в умовах інтеграції.

Пріоритети та основні напрями євроінтеграційної політики України. Вступ до Європейського Союзу (ЄС) як ключовий напрямок зовнішньої політики України та її стратегічний курс. Досягнення на євроінтеграційному шляху України. Умови ЄС, визначені для країн-кандидатів на вступ до Союзу. Умови євроінтеграційної стратегії України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	п.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
Тема 1. Міжнародна економічна система	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Міжнародна економічна діяльність	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Світовий ринок товарів і послуг	10	4	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Світовий фінансовий ринок	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Прямі інвестиції та міжнародне виробництво, міжнародне портфельне інвестування	10	4	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Міжнародний кредит	10	2	-	2	-	6						
Тема 7. Світовий ринок праці та міжнародна трудова міграція	10	4	4	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Світова валютна система	10	4	-	4	-	2						
Тема 9. Платіжний баланс та макроекономічна рівновага	10	2	-	2	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Міжнародна регіональна інтеграція	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Глобалізація економічного розвитку	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Інтеграція України у світову економіку	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	32	16	16	-	56	-	-	-	-	-	-

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародна економічна система	2
2	Міжнародна економічна діяльність	2
3	Світовий фінансовий ринок	2
4-5	Світовий ринок праці та міжнародна трудова міграція	4
6	Міжнародна регіональна інтеграція	2
7	Глобалізація економічного розвитку	2
8	Інтеграція України у світову економіку	2
	Разом	16

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1-2	Світовий ринок товарів і послуг	4
3-4	Прямі інвестиції та міжнародне виробництво, міжнародне портфельне інвестування	4
5	Міжнародний кредит	2
6-7	Світова валютна система	4
8	Платіжний баланс та макроекономічна рівновага	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Міжнародна економічна система. <i>Завдання:</i> проаналізувати структуру міжнародної економічної системи та охарактеризувати основні її елементи. Побудувати схему взаємозв'язків між суб'єктами міжнародної економіки та визначити роль держав, міжнародних організацій і транснаціональних корпорацій. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 1. 2. Кібік О. М., Нестерова К. С., Хаймінова Ю. В. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник. Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 85 с. 3. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	6
2	Міжнародна економічна діяльність. <i>Завдання:</i> дослідити основні форми міжнародної економічної діяльності та визначити їх роль у розвитку національної економіки. На прикладі України проаналізувати 3–4 основні напрями міжнародної економічної діяльності. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 2. 2. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	6
3	Світовий ринок товарів і послуг. <i>Завдання:</i> проаналізувати сучасні тенденції розвитку світового ринку товарів і послуг. Обрати одну групу товарів або вид послуг та дослідити основних світових експортерів, імпортерів і чинники зміни міжнародного попиту та пропозиції. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 3.	2
4	Світовий фінансовий ринок. <i>Завдання:</i> схарактеризувати структуру та механізм функціонування світового фінансового ринку. Дослідити роль міжнародних фінансових центрів, банків, фондових бірж та інших фінансових інститутів у русі міжнародного капіталу. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 4. 2. Кібік О. М., Нестерова К. С., Хаймінова Ю. В. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник. Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 85 с. 3. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	6
5	Прямі інвестиції та міжнародне виробництво, міжнародне портфельне інвестування. <i>Завдання:</i> порівняти прямі та портфельні іноземні інвестиції. Визначити їхні основні відмінності, переваги та ризики. Проаналізувати динаміку залучення ПІІ в Україну та визначити чинники, що впливають на інвестиційну привабливість країни. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 5. 2. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	2

6	Міжнародний кредит. <i>Завдання:</i> дослідити роль міжнародного кредиту у світовій економіці. Охарактеризувати основні форми міжнародного кредитування та проаналізувати діяльність одного з міжнародних фінансових інститутів у сфері кредитування держав. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 6. 2. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	6
7	Світовий ринок праці та міжнародна трудова міграція. <i>Завдання:</i> проаналізувати сучасні тенденції міжнародної трудової міграції. Визначити основні причини, напрями та соціально-економічні наслідки трудової міграції для країн походження та країн призначення. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 7. 2. Кібік О. М., Нестерова К. С., Хаймінова Ю. В. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник. Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 85 с. 3. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	2
8	Світова валютна система. <i>Завдання:</i> дослідити етапи становлення та сучасні принципи функціонування світової валютної системи. Охарактеризувати роль основних міжнародних валют і визначити чинники, що впливають на формування валютних курсів. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 8. 2. Кібік О. М., Нестерова К. С., Хаймінова Ю. В. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник. Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 85 с.	2
9	Платіжний баланс та макроекономічна рівновага. <i>Завдання:</i> проаналізувати платіжний баланс обраної країни за останні 3–5 років. Визначити основні статті платіжного балансу, причини виникнення його дефіциту або профіциту та вплив зовнішньоекономічних операцій на макроекономічну рівновагу. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 9. 2. Кібік О. М., Нестерова К. С., Хаймінова Ю. В. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник. Одеса : НУ "ОЮА", 2020. 85 с.	6
10	Міжнародна регіональна інтеграція. <i>Завдання:</i> дослідити одну з моделей регіональної економічної інтеграції. Проаналізувати етапи її формування, основні цілі, переваги та проблеми. Визначити вплив інтеграційного об'єднання на економічний розвиток держав-учасниць. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 10. 2. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	6

11	Глобалізація економічного розвитку. <i>Завдання:</i> проаналізувати вплив глобалізації на національні економіки. Визначити основні економічні переваги та ризики глобалізації, а також роль транснаціональних корпорацій, міжнародної торгівлі та цифровізації у глобальних економічних процесах. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 11. 2. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	6
12	Інтеграція України у світову економіку. <i>Завдання:</i> проаналізувати сучасні напрями інтеграції України у світову економіку. Дослідити роль міжнародної торгівлі, іноземних інвестицій, міжнародних фінансових організацій та економічної інтеграції з ЄС у розвитку української економіки. 1. Дистанційний курс «Міжнародна економіка», Тема 12. 2. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2025. 352 с.	6
Разом		56

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання програмою не передбачене.

7. Методи навчання

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Міжнародна економіка»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
РН03	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці	Лекція, виконання творчих завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання результатів дослідження на практичних заняттях; тестових завдань, розв'язування аналітичних завдань, екзаменаційна робота

RH06	Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях	Лекція, робота з вторинними даними, виконання творчих завдань у командах, презентація результатів досліджень	Оцінювання виконання творчих завдань, аналітичних завдань, екзаменаційна робота
RH09	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка частини наукового дослідження, її презентація	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, екзаменаційна робота
RH16	Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності	Лекція, виконання творчих завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання результатів дослідження на практичних заняттях; тестових завдань, екзаменаційна робота
RH26	Ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.	Лекція, виконання творчих завдань у командах, аналіз отриманих результатів	Оцінювання результатів дослідження на практичних заняттях; тестових завдань, екзаменаційна робота

8. Методи контролю

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських, практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та семінарських, практичних занять (групові дискусії, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок збирати та обробляти дані.

Підсумковий контроль засвоєння тем здійснюється після їх завершення на основі проведення **екзамену**. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних

навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Разом	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
4	4	7	4	7	4	7	7	4	4	4	4	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, тестування, аналізу, інтерпретації результатів дослідження та пропозицій, екзамену.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання аналітичних, проєктних завдань дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації наукових джерел, перевірки граматики, стилю та оформлення. Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих проєктних робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких окремих випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: створення візуалізацій, схем або зображень.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (пошук наукових джерел, створення візуалізацій, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Заходи, спрямовані на дотримання академічної доброчесності для здобувачів освіти:

1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

При вивченні кожної теми проводиться *поточний контроль*. На семінарському, практичному занятті здобувач може отримати від 1 до 3-4 балів. При відсутності здобувача вищої освіти на семінарському, практичному занятті без поважної причини та особистої презентації виконаних завдань, але за умови розміщення ним виконаних завдань на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародна економіка», оцінка за завдання виставляється на 1 бал нижча від потенційної.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі **види активностей та неформальної освіти** здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Prometheus тощо (за наявності відповідного документа (сертифікат, свідоцтво, тощо) про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна».

Максимальна сума балів за поточним контролем складає **60 балів**.

Таблиця 9.1

Критерії та методи оцінювання поточного контролю

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Робота над аналітичними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	3-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	1-2
Робота над проєктними завданнями, командними роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, виконав ефективно роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	3-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково виконав роль ділової гри тощо, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтувати власну думку	1
Тренінг-курси, дистанційні курси	здобувач повинен надати підтверджуючий документ про закінчення курсів; теми курсів, які відповідають робочій програмі навчальної дисципліни перезараховуються.	4, 7 (за тему)

Участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах тощо	здобувач повинен надати підтверджуючі документи (сертифікати учасника заходу, витяги з протоколів тощо).	4
Участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях	здобувач повинен надати підтверджуючі документи (копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).	4-12

Підсумковий контроль проводиться на основі **екзамену**. Кожен з білетів містить 3 теоретичні питання. Максимальна кількість балів, яка може бути нарахована за перше та друге теоретичне питання, дорівнює 13 балів, за третє – 14 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – **40**. Час виконання – до 80 хвилин

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **форс-мажорних обставин** здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти **екзамен у тестовій формі** (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Міжнародна економіка», режим доступу: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18810>

Таблиця 9.2

Критерії та методи оцінювання підсумкового контролю

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
За перше та друге теоретичне питання екзаменаційного білету	здобувач цілком і всебічно розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	11-13
	здобувач розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення при відповідях на питання та неточні обґрунтування.	7-10
	здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але слабо орієнтується в джерелах, припускається помилок, матеріал викладає нелогічно.	4-6
	здобувач не розкрив питання навіть у загальних рисах, не розуміє його сутності, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	0-3
За третє теоретичне питання екзаменаційного білету	здобувач цілком і всебічно розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	11-14
	здобувач розкрив сутність питання, вільно оперує поняттями і термінологією, але спостерігаються деякі упущення при відповідях на питання та неточні обґрунтування.	7-10
	здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але слабо орієнтується в джерелах, припускається помилок, матеріал викладає нелогічно.	4-6
	здобувач не розкрив питання навіть у загальних рисах, не розуміє його сутності, не орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	0-3

Максимальна кількість набраних балів з дисципліни складає **100 балів**.
Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Чернишова Л.О. Дистанційний курс «Міжнародна економіка». URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18810>.
2. Міжнародна економіка : підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю «Економіка» / В. Г. Герасимчук, С. В. Войтко, Б. С. Серебренніков, Т. В. Сакалош ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 6,36 Мбайт). Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. 533 с.
3. Ксендзук В. Міжнародні торговельні організації та їх роль в розвитку зовнішньої політики України в умовах воєнного стану. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 3 (17). DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-03-318-338>.
4. Гетманець О. П., Коробцова Д. В., Єжелей Ю. О. Глобалізація та міжнародна економіка: складність інтеграції ринків та економічні наслідки на рівні країн (український досвід). *Академічні візії*. 2023. № 20. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/456>
5. Міжнародна економіка [Електронний ресурс] : підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю «Економіка» / В. Г. Герасимчук, С. В. Войтко, Б. С. Серебренніков, Т. В. Сакалош ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. 533 с. URI: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/67054>
6. Сталий розвиток: досвід ЄС та практика України : навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Г. Мельника. Суми : Університетська книга, 2025. 478 с.
7. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Міжнародна економіка: креативність, плановість, законність : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2023. 106 с.

Допоміжна література

8. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з курсу «Міжнародна економіка» для студентів факультету бізнес-технологій та економіки денної і заочної форми навчання / Укл.: к.е.н., доц. І.С. Сидорук. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024. 80 с.
9. Могилевська О., Слободяник А., Сідак І. Вплив штучного інтелекту на українську і міжнародну економіку. Київський економічний науковий журнал. 2023. № 1. С. 45-52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-1-6>
10. Кушнір Н.О., Заяць О.І. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.
11. Основи зовнішньої політики Європейського Союзу / Навчальний посібник. за

заг. ред. Новікової Л. В. Вступ (Вінникова Н. А.), розділ I (Солових Є.М., Солових В. П.), розділ II (Анакіна Т. М.), розділ III (Вінникова Н. А.), розділ IV (Чернишова Л. О.), розділ V (Анакіна Т. М.). Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. 2022. 144 с.

12. Григор'єв Г.С. Міжнародна економіка: практикум. Київ : НаУКМА, 2024. 145с.
13. Tereshko Y., Nahorna O. Modern features of international trade development in the context of digitalization. *Бізнес-навігатор*. 2025. № 1(78), С.70-75. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.78-12>.
14. Krugman P. R., Obstfeld M., Melitz M. J. *International Economics: Theory and Policy*. 12th ed. Pearson, 2022. 818 p.
15. Bulatov A. (ed.). *World Economy and International Business: Theories, Trends, and Challenges*. Cham : Springer, 2023. 830 p.
16. Zagler M. Foreign Direct Investment, Legal Uncertainty and Corporate Income Taxation. *International Economics*. 2023. Vol. 173. P. 19–28. DOI: 10.1016/j.inteco.2022.11.005.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Дані МВФ. Міжнародний Валютний Фонд. URL: <https://www.imf.org/en/Data>
2. Платіжний баланс та міжнародна інвестиційна позиція. Міжнародний Валютний Фонд. URL: <https://data.imf.org/?sk=7a51304b-6426-40c0-83dd-ca473ca1fd52>
3. Відкриті дані Світового Банку. URL: <https://data.worldbank.org/>
4. Дані казначейської служби США щодо міжнародних потоків капіталів США. Trading economics. URL: <https://tradingeconomics.com/united-states/capitalflows>
5. Міжнародна організація з міграції (International Organisation for Migration). URL: <https://www.iom.int/data-and-research>
6. Міжнародна організація праці (International Labour Organisation). URL: <https://ilostat.ilo.org/topics/labour-migration/>
7. Світова організація торгівлі (World Trade Organization). Global trade services data hub. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statistics_e/services_trade_data_hub_e.htm 25. 26.
8. I-TIP Services - спільний проєкт СОТ та Світового Банку. URL: <https://itipservicesworldbank.wto.org/default.aspx>
9. Конференція ООН з торгівлі та розвитку (United Nations Conference on Trade and Development). URL: <https://hbs.unctad.org/total-trade-in-services/>
10. Організація міжнародного співробітництва та розвитку (OECD). URL: <https://data.oecd.org/trade/trade-in-services.htm>
11. Бюро економічного аналізу США (The Bureau of Economic Analysis (BEA)). URL: <https://www.bea.gov/data/intl-trade-investment/international-services-expanded>
12. United States International Trade Commission. URL: https://www.usitc.gov/publications/industry_econ_analysis_332/2023/recent_trends_us_services_trade_2023_annual_report
13. Європейська Комісія – Євростат. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі

«Міжнародна економіка» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=18810>